

ОБКЛАДИНКА

ТРИ ШОЛОМИ МОГО ЖИТТЯ

© 2025 Олександр Матвійчук. Всі права захищені законом.

Будь-яку частину цієї книги заборонено копіювати, відтворювати, зберігати в інформаційно-пошуковій системі або пересилати у будь-який спосіб: електронний, механічний, фотокопіюванням чи за допомогою інших засобів запису без явного письмового дозволу власника авторських прав.

Це видання стало можливим завдяки підтримці спільноти [проєкту «Соціальна країна»](#) - проєкту, що об'єднує людей навколо суспільно важливих ідей.

За цим посиланням кожен охочий може долучитися до створення цієї книги та зробити передзамовлення:
<https://welfare.green/helmet>

ЧОМУ ЦЯ КНИГА З'ЯВИЛАСЯ

Я довго відкладав цей момент. Здавалося, що всі історії вже прожиті, а ті спогади, які лишилися, мають значення тільки для мене самого. У пам'яті їх так багато: хокейні матчі, переїзди в різні країни, тренери з абсолютно протилежними поглядами на спорт, перемоги й поразки, радощі й розчарування. Іноді я ловив себе на думці: з усього цього вийшло б кілька книжок. Але постійно залишалося запитання – а чи потрібно це комусь?

Спорт для мене завжди був святом. Навантаження, тренування, виснажливі збори – усе це з дитинства приносило радше радість, ніж втому. Тому й не відчувалося, що я тягну важкий хрест. Моє життя в спорті було схоже на подорож: іноді болісну, іноді кумедну, але завжди насичену. Та навіть із цими відчуттями я довго не наважувався зібрати їх у книжку.

А потім прийшла війна. Вона нагадала: життя ще триває, і в ньому є місце не тільки для болю, а й для дії. Я ніколи не вважав себе військовим у класичному сенсі. Не було плаців, парадів і казарм. Мій шлях почався з ТРО, далі – спецпідрозділ, і відразу – бойові завдання. Ми не крокували для «парадних показів», зате добре знали, як воювати.

Коли я взяв у руки зброю, розумів: це відповідальність, яка змінює людину назавжди. Я не мав військової школи, але мав внутрішню рішучість. Я поставив собі планку – мінімальні показники, за якими міг би вважати: «Ти виконав своє завдання». І коли тепер лікарі говорять про можливе списання зі служби, я сприймаю це спокійно. Бо свій мінімум я виконав, зробив гідний внесок у захист Батьківщини.

На цій дорозі я ніколи не залишався сам. Хокейна родина – з України, Європи, Канади, Америки – підтримувала постійно. Від приладів нічного бачення до запчастин для автомобілів, від генераторів живлення до найпростіших речей. Кожен запит знаходив відгук. Жодного разу я не почув: «Ми не можемо». І ця підтримка тримала мене навіть у моменти, коли здавалося, що сил більше немає.

Чому ж тепер – книга? Бо саме зараз з'явився час. Між операціями, між курсами лікування, у ті хвилини, коли тіло каже: «Зупинись», а розум все одно шукає рух. Але є й інша причина. Ця книга – не лише про мене. Вона про хлопців, із якими я виходив на лід, і про тих, із ким пліч-о-пліч стояв у боях. Про тих, хто зараз у шпиталях думає не тільки про біль, а й про завтрашній день.

Я бачив ці погляди. Люди дивляться у стелю й питають себе: «Що далі? Як жити після того, як життя розділилося на «до» і «після»?» Тоді я зрозумів: мій досвід, моє ім'я, мої контакти можуть стати для когось шансом. Якщо я цього не використаю – це буде зрада.

Можливо, ця книжка потрібна й мені самому – щоб упорядкувати думки й зрозуміти власний шлях. Наше покоління не знало стабільності: дитинство – радянське, юність – у розпаді Союзу й хаосі становлення нової держави, зрілість – у спорті різних країн, кризах і війнах. І саме ці турбулентні часи роблять історію вартою розповіді.

Бо слова мають силу. Вони здатні змінювати людей, відкривати їм інший

погляд на спорт, на історію, на самих себе. Я хочу, щоб ця книга стала історією не лише про мене, а й про наше покоління – покоління, яке пройшло крізь радянське минуле, пострадянський безлад і нинішню війну.

Я не мріяв бути професійним хокеїстом. У радянському союзі спорт офіційно не був професією. Але мені подобалися тренування, команда, виїзди, бази, той особливий світ, у якому ми жили. І так, крок за кроком, я став професійним спортсменом. Це сталося наче само собою.

Хокей – це не тільки шістдесят хвилин гри. Це всі ті двадцять три години поза льодом: розмови в роздягальні, відносини з тренерами, довгі переїзди автобусами, дисципліна чи її відсутність. І саме в цих деталях проявляється різниця між країнами, між школами, між системами.

Я бачив це. В Америці тренер Пітер Лавіолет міг запросити всю команду в бар познайомитися з його родиною. Це був жест довіри й близькості. У Росії такого ніколи не сталося б: там тренер – це влада, а не партнер. У радянському союзі все було ще жорсткіше: офіційність, дисципліна, гонитва за навантаженнями. Усе підпорядковувалося системі.

Тому ця книга – не набір дат і статистики. Це історія про людей і про епохи. Про те, як спорт допомагає зрозуміти світ. Про те, як хлопець із України пройшов шлях від радянського дитинства до північноамериканських арен, від чемпіонських сезонів – до фронтів окопів.

Це не автобіографія заради автобіографії. Це спроба поділитися досвідом. Показати хокей як дзеркало суспільства. Розповісти про наставників – від радянських тренерів до канадських. Про те, як спорт оголює межу між демократією і диктатурою, між довірою і страхом. І про те, що завжди є вибір. Свій власний.

ЕПОХИ І КОНТЕКСТИ

Хокейна біографія – це завжди більше, ніж особиста історія. Вона тісно переплітається з часом, у якому живе спортсмен, і віддзеркалює суспільні процеси. Кожна епоха мала свої правила, свої пастки та свої можливості. Тому розповідь про кар'єру неможлива без розуміння того контексту, у якому вона розгорталася.

У період радянського союзу хокей був важливою частиною державної пропаганди. Діти мали усе необхідне: екіпірування, поїздки, проживання в готелях, а також доступ до потужного чемпіонату. Ми вже з 13 років грали у відкритому чемпіонаті СРСР у підгрупі «Москва та Підмосков'я». Усе це забезпечувала держава, і ми сприймали це як належне. Батьки не витрачали коштів на наш спорт.

Водночас радянська система давала якісне навчання, тренувальний процес і увагу тренерів. Дорослі спортсмени також мали певні привілеї – від автомобілів до можливості виїжджати за кордон. У порівнянні з більшістю громадян вони були забезпеченими та відомими. Проте формально вони числилися працівниками заводів, військовими чи співробітниками МВС. Це означало, що клубні тренери та адміністрація фактично мали повну владу над гравцями. Спортсмена могли заохотити машиною, а могли й покарати, відправивши «фарбувати газони» у військовій частині.

Традицією було залучати юних гравців до дорослих команд. У 16 років і мене почали підпускати до основного складу – це давало можливість швидше зростати професійно. Та водночас дисципліна була жорсткою. Пригадую один епізод: під час виїзду я порушив режим, і через такий, здавалося б, побутовий випадок скликали педагогічну раду. Двадцять п'ять дорослих тренерів вирішували мою долю. На щастя, мене не відрахували, а повернули в юнацьку команду, яка якраз готувалася до великого турніру серед 16-річних у Калгарі (Канада). Це був 1990 рік, і ми дійшли до фіналу, де зіграли проти збірної Фінляндії. На той час це було справжнім проривом.

Саме завдяки цьому випадку я отримав шанс потрапити на драфт і мати можливість грати за юніорську команду Канади. Тим більше, що Радянський Союз уже тріщав по швах, зарплати в Україні почали видавати купонами, і майбутнє виглядало безперспективним. Можливість просто грати в хокей, тренуватися з найкращими канадськими тренерами здавалася подарунком долі. Тому, коли настав вибір, я вирішив їхати.

З нашої команди тоді до Канади вирушили четверо: Сергій Климентьєв, Дмитро Марковський, Віктор Реута і я. Але керівництво не залишило це без реакції: нас відсторонили від навчання в «Інфізі» (Національному університеті фізичного виховання і спорту). Для мене переломним моментом став ще один ультиматум. 13 травня в мене був день народження, а 17 травня мені наказали з'явитися до військкомату: місяць відслужити у частині, а потім повернутися в команду вже як військовий спортсмен. Я не погодився. І тоді просто перестав виходити на тренування дорослої команди, почав готуватися до виїзду.

Мій близький друг Сергій Климентьєв виявився більш дисциплінованим: прийшов на тренування, і коли зізнався, що теж хоче їхати, тренери змусили його

віддати «казенну екіпіровку» – майку й шорти. Добре, що взуття було власне. Так він вийшов із тренерської у спідній білизні.

Сьогодні Сергій уже завершив кар'єру. У 2013 році він пішов із професійного хокею, маючи за плечима вагомні здобутки: чемпіон Росії (2001, 2006), срібний призер (2000, 2004), володар Кубка Колдера (1996). Він також відзначений орденом «За заслуги» III ступеня.

Коли ми з ним згадуємо ті часи, він усміхається: «Я все одно збирався їхати, це була наша мрія. Просто так сталося, що на збори з чотирьох приїхав тільки я. Втрьох стояли біля дверей тренерської, мене покликали всередину. Сказали: підписуй контракт. Я відмовився. Тоді почулися інші слова: знімай усе, що видали. Ну, то я й вийшов, як був».

Отже, ми зібрали наші речі й вирушили в невідомість. Це виявилось зовсім неважко, адже за плечима не було жодних тягарів: лише невелика валіза, а все інше – наші вміння та навички, які завжди з собою. І цього виявилось цілком достатньо. Умови для тренувань і навчань, складний чемпіонат, нові традиції – усе це ми перейняли від наших уже нових команд. Відтоді наше формування фактично перейшло до інших рук. Тепер з нами працювали канадійці, які нас оточували. Та вже на початку мене вразило їхнє ставлення: насторожене й відсторонене. Згодом я зрозумів, що воно йшло корінням у минуле – до часів холодної війни. Для них ми були не просто хлопці з іншої країни, а «радянські підлітки», а отже – вихованці системи, яку вони вбачали уособленням комунізму й навіть ворожнечі. І хоча в самому СРСР уже починалися зміни, Захід іще не встиг перебудувати своє сприйняття й продовжував дивитися на нас крізь призму старих упереджень.

Особливо запам'ятався один випадок із Сергієм Климентьєвим. Хтось із канадійських хлопців надряпав на склі його шолома «комуніст». Для них це було радше жартом, звичайним підколом, але Сергій сприйняв це болісно. Йому було прикро, і навіть образливо – настільки, що справа майже не дійшла до бійки. Канадійці ж, як виявилось, не прагнули образити, вони просто не розуміли, наскільки гостро ми могли реагувати на такі слова. Для них це був лише жарт, а для нас – відлуння того клейма, яке світ ставив на всіх, хто виріс у Радянському Союзі.

Перший рік у юніорській лізі виявився зовсім не таким райдужним, як я собі уявляв. Замість очікуваних «паті» та гучних перемог нас одразу кинули у вир жорсткої конкуренції й непростого відбору. До нас ставилися насторожено: по-перше, як до конкурентів, що могли відібрати чиєсь місце в складі, а по-друге – як до «радянських хлопців», яких асоціювали з комунізмом, бідністю й прагненням знайти щастя за океаном.

Майже в той самий час із нами приїхали ще четверо юних хокеїстів із Челябінська. Вони мали схожий шлях: теж грали в місцевій хокейній школі, теж залишили вдома свою команду, теж приїхали шукати шанс у Канаді. Нас було восьмеро – і хоча ми потрапили в різні клуби, доля наших трьох юніорських сезонів була дуже тісно переплетена. Ми приїхали разом, в однаковому віці й за схожих обставин, і це створювало відчуття особливої єдності.

Вже з перших тренувань я зрозумів, наскільки інакший у канадійців підхід.

Там бійки на льоду між своїми під час тренування – річ звична, майже традиція. Для них це було «загартування», частина культури. У нас же таке траплялося дуже рідко: внутрішня конкуренція виражалася більше у технічних навичках але не у «кулаках». Тому мій перший кемп виявився невдалим: я не потрапив до основного складу й змушений був їхати до нижчої ліги, щоб довести свою готовність.

Тренери й керівництво розуміли, що в мене є потенціал, але на той момент я ще не був готовий. По-перше, моя вага – усього 63 кілограми, що для хокеїста навіть у дев'яності було надто мало. По-друге, я зовсім не говорив англійською. Тож мене відправили в маленьке містечко Ферні, у Британській Колумбії. Там я мав час, щоб адаптуватися й підтягнути навички.

І саме це виявилось для мене рятівним шансом. Я грав за «Ghost Riders» (хокейна команда молодіжного рівня, Junior A/B), ми регулярно тренувалися, і з часом я почав відчувати себе впевненіше. Потроху набирив вагу, почав розуміти людей навколо, звикав до мови й отримував справжнє задоволення від гри. Статистика – голи, передачі – прийшла сама собою. Я знову відчув, що хокей може приносити радість, а трибуни й атмосфера знову надихали мене.

Приблизно за три-чотири місяці, ближче до Нового року, я вже був зовсім іншим гравцем. І коли «Seattle Thunderbirds» обміняв мене з «Летбридж Харрикейна» (канадійський клуб молодіжного рівня, що входить до ліги WHL) – першої команди, яка задрафтувала мене, – я почувався набагато впевненіше. Місто Сіетл справило на мене величезне враження. Велике, красиве місто – одне з найкращих місць на планеті. Тут мені вже було легше: я міг спілкуватися з хлопцями хоча б початковою англійською, розумів тренера, додав ваги й відчував упевненість у собі.

Не лише я стикався з труднощами: з нашої «вісімки» чимало хлопців теж не одразу потрапили до складу своїх команд. Але згодом усі довели, що варті свого місця й можуть грати на високому рівні.

У юніорській лізі всіх гравців поселяли в американських чи канадійських сім'ях. Це було природньо: ми були ще підлітками – від 15 до 20 років, – і потребували підтримки дорослих. У Радянському Союзі теж існувала подібна практика: талановитих юнаків забирали до дорослих команд, але там це був інтернат із черговою «бабцею» біля дверей і суворим розкладом. У Канаді все виглядало інакше.

Мене прийняла родина одного з гравців, Олофа. Саме завдяки цьому, за коротку зиму й початок весни я відчув величезний прогрес: мав родинне тепло, живе спілкування, гру, атмосферу – усе це допомагало. Ближче до весни я вже міг розуміти англійську, дивився на Канаду й Америку зовсім іншими очима.

Тоді ж я вперше потрапив на матч з легендою баскетболу – Деннісом Родманом, який приїхав грати проти «Сіетл Суперсонікс». Родман мав понад два метри зросту, і спеціально для нього зробили автомобіль, аби він міг зручно пересуватися містом. Для мене це було відкриттям: в Америці справді могли «підігнати» машину під спортсмена. У Радянському Союзі щось подібне неможливо уявити - максимум, що там могли запропонувати, це вийняти водійське сидіння, щоб баскетболіст сів на заднє сидіння щоб якось поміститись.

Такий от «радянський тюнінг». Я також відкривав для себе американську музику, атмосферу великих арен і життя великого міста.

Наприкінці сезону, перед поверненням до Києва, Олоф запросив мене провести кілька тижнів у його рідному містечку Клівотер – невелике місто у провінції Британська Колумбія, Канада, відоме як «ворота» до мальовничого парку Веллс-Грей з його численними водоспадами та гірськими краєвидами. Там я побачив справжнє життя канадських підлітків: дворовий бейсбол, футбол, ігри у всі можливі види спорту.

Найбільшим відкриттям для мене став мотоцикл – крос-байк його двоюрідного брата. Ми годинами їздили в гори, і він показував мені місцеві водоспади, серед яких – водоспад Гельмкен-Фолс (Helmcken Falls) заввишки 141 метр, один із найвищих у Канаді. Для мене це була зовсім нова реальність, інший світ, який я щойно починав відкривати.

Усе це – лише окремі штрихи до великої картини. Радянська епоха дала українським хокеїстам унікальну школу, сильний тренувальний процес і жорстку дисципліну, але водночас поставила їх у залежність від системи. Перехідний час початку 1990-х відкрив двері на Захід, та водночас залишив багатьох без підтримки й стабільності. Кожен вибір тоді мав високу ціну: або залишатися в умовах розвалу, або ризикувати і шукати новий шлях.

Так формувався досвід покоління, до якого належав і я. Досвід життя між двома світами – радянським і західним, між гарантіями системи та невідомістю свободи. Саме цей перехідний контекст пояснює, чому кар'єри українських хокеїстів дуже відрізнялись: одні ставали зірками КХЛ чи НХЛ, інші залишалися у напіваматорських клубах удома. Епоха визначила траєкторію, і зрозуміти її – значить зрозуміти, чому український хокей сьогодні такий, яким він є.

Це лише окремі деталі у складній картині часу. Радянська епоха дала українським хокеїстам сильну школу, дисципліну й систему підготовки, але водночас поставила їх у залежність від державної машини. Перехідний час початку 1990-х відкрив двері на Захід, та водночас залишив багатьох спортсменів без підтримки й стабільності. Кожен вибір тоді мав високу ціну: залишатися в умовах розвалу чи ризикувати і шукати новий шлях.

І тут важливо зрозуміти головне: В Україні хокей не розвивається, бо це явище перестало бути частиною пропаганди з одного боку, але і не вийшло на ринок як спортивне шоу з іншого боку. Тож це моя думка з приводу спаду хокею в Україні.

ЛЮДИ, ЯКІ ВПЛИВАЛИ

Я не ставлю собі за мету переповідати повну історію українського хокею – для цього вже існують документальні праці. Одна з них, – «Хокей на льоду. Енциклопедія в запитаннях і відповідях» Булатова, М. М., вийшла особливо цікавою: у ній зібрано багато фактів, статистики та важливої інформації. Тому немає сенсу повторювати те, що вже добре описано.

Моя ж мета інша – розповісти про людей, які впливали на хокей у ті часи так, як я це бачив зсередини. Їх роль важко назвати розвитком у класичному розумінні. Часто їхні дії були вимушеними, продиктованими обставинами часу. Це були тренери, менеджери та чиновники, які опинилися всередині системи, що розвалилася, і змушені були працювати без фундаменту, який раніше забезпечувала держава.

Президенти Федерації хокею в ті часи musiли бути не просто спортивними керівниками, а політичними комунікаторами – людьми, здатними вибити фінансування, домовитися у владних кабінетах, утримати національну збірну та забезпечити проведення чемпіонатів. У ті роки звичайна людина зі світу спорту, навіть дуже відома чи авторитетна, навряд чи змогла б виконати таку роль: для цього потрібен був зовсім інший рівень впливу й інші інструменти. Не всі їхні рішення я сприймав, але зараз розумію: вони працювали в тих умовах, що були, а зміст їхньої посади часто виходив за межі суто спортивних рішень.

У кінці 1990-х і на початку 2000-х президентом Федерації хокею був Олександр Омельченко, який одночасно обіймав посаду мера Києва. Реальний вплив на розвиток хокею тоді мав Василь Митрофанович Фадєєв – генеральний менеджер збірної України та київського «Сокола». Мер допомагав настільки, наскільки дозволяла йому посада: він уважно ставився до хокею і реально сприяв, але спортивні процеси залишалися поза його компетенцією. Тому саме Фадєєв фактично визначав темп і напрям руху хокею в державі – настільки, наскільки це було можливо у тих умовах.

І саме тому в Україні хокей розвивався дуже нерівномірно. У містах, які ще за Радянського Союзу мали потужні школи – Харків, Дніпропетровськ, Одеса, Сєверодонецьк – ситуація погіршилась. Я не бачив реальної підтримки для дитячих спортивних шкіл. Навіть там, де були збудовані чудові льодові палаци, вони не стали осередками розвитку.

У Сєверодонецьку новий Льодовий палац зачинився. Замість хокею там проводили ярмарки. Така ж доля спіткала палаци у Харкові та Дніпропетровську. Директори цих споруд, які за посадою мали піклуватись за об'єктом як за спортивною спорудою, перетворили її на торгові майданчики. Це давало швидкі гроші, не потребувало відповідальності і повністю знищувало ідею спортивного центру.

Наведу лише один показовий епізод. Мій колега по цеху, харків'янин Віталій Литвиненко – багаторазовий чемпіон України та кавалер ордена «За заслуги» III ступеня – розповідав, як на початку 2000-х до місцевого палацу спорту приїхав мер міста. Він запитав директора споруди, скільки часу потрібно, щоб арена знову працювала за прямим призначенням. Директор відповів:

«Нереально, бо нічого не працює». Головний інженер, якого викликали слідом, сказав, що йому потрібен тиждень, аби все запустити – усе обладнання збережене.

Але вже тієї ж ночі «невідомий трактор» перекопав основну електромережу, після чого арена остаточно перестала існувати як спортивний об'єкт. Фактично її «поховали». А в 2024 році росіяни «довели справу до кінця»: «Іскандер» добив те, що не змогли добити місцеві функціонери.

Я розповідаю цю історію, щоб було зрозуміло, в яких умовах працював Василь Митрофанович. Попри всі труднощі, він зумів утримати «Сокіл» і національну збірну України на плаву.

Мій перший турнір за національну збірну відбувся у Словенії, коли головним тренером був Анатолій Богданов. Це був останній відбір на чемпіонат світу – і перший мій виступ за збірну. Тоді ми здобули перемогу, яка стала однією з найважливіших в моїй кар'єрі: уперше українська збірна вийшла до елітного дивізіону, так званої групи «А», де тримались вісім наступних років.

Це стало можливим завдяки тому, що в команді зійшлося кілька факторів: сильні вікові гравці й якісна молода зміна. У складі були Анатолій Степаніщев, Юрій Шундров, Равіль Юлдашев, Олег Сіньков, Анатолій Найда, Олександр Васильєв – уже досвідчені й дуже сильні хокеїсти. Це був 1998 рік, золотий час нашої збірної.

Цікава історія стосується 1995 року, коли молодіжна збірна України грала чемпіонат світу в Калгарі. Саме в цей час Сергій Климентьєв, Дмитро Марковський, Віктор Реута та Олександр Василевський виступали в топ-дивізіоні канадської юніорської хокейної ліги CHL. Та попри те, що ми грали на тому самому рівні, нас не запросили до складу з політичних міркувань. Наш переїзд до Канади тоді сприймали як «зраду» радянського хокею. У результаті нас відрахували з першого курсу Національного університету фізичного виховання і спорту, де ми на той час навчалися. Хоча ми грали в Канаді у вищій юніорській лізі, з якої повністю складалася збірна Канади. Нас вважали «зрадниками», бо ми не пішли в армію й поїхали грати за кордон. Але минуло п'ять років – і саме наше покоління, 1975 року народження, стало основою національної збірної України.

Говорячи про «хокейних людей», які оточували та впливали на мене, я не можу не згадати тренерів, які справили на мене значний вплив. Іноді сезон із певною людиною давав мені більше, ніж п'ять років роботи з іншою. Наприклад, Пітер Лавіолет залишив у моїй голові дуже багато якісних знань. Із заокеанських тренерів хочу відзначити Дейва Льюїса – він попрацював зі збірною всього один сезон, але залишив по собі дуже сильне враження. Так само великий вплив мали друзі та партнери по команді – люди, з якими ми разом проходили і хокейний шлях, і життєві випробування.

Окремою сторінкою стоїть мій досвід у новокузнецькому «Металурзі» під керівництвом Сергія Ніколаєва. Це був дуже специфічний тренер. Він настільки вмів «об'єднати команду», що змушував усіх нас його ненавидіти. Але між собою ми ставали дуже дружніми й показували чудовий результат. З ним ми здобули срібло чемпіонату Росії. Чи був він позитивним чи негативним персонажем? Мабуть і тим, і тим водночас. Але досвід, який я отримав, важко переоцінити.

Перше моє знайомство з Ніколаєвим відбулося в Москві у листопаді 1998 року. Він поглянув на мене й запитав:

– Чому ти без шапки?

Я відповів:

– Щойно прилетів із Києва, там тепло.

Він подивився так, ніби хотів перевірити, чи я не знущаюся, і запитав:

– Це правда, що у чорнобильців «кінці» світяться?

Інша історія: одного разу одного з наших хлопців викликали до збірної Росії вперше в житті. Він подзвонив тренеру з аеропорту подякувати.

«Сеїч» – так за очі називали Сергія Олексійовича – вислухав його й запитав:

– Які плани маєш по виступу в збірній?

– Мрію закріпитись в складі.

– Де ти зараз?

– Біля виходу з аеропорту.

– Зазирни довкола. Бачиш аптеку?

– Бачу.

– Купи там щось закріплююче, бо якщо обісрешся, ніхто тебе більше не покличе.

Стиль спілкування в нього був дуже специфічний, інколи жорсткий, інколи грубий, але команда його розуміла. Хоча увесь сезон я перебував із ним як на «вулкані», зараз можу сказати: це був один із найцікавіших сезонів у моєму житті. Згодом маючи досвід виступів у різних тренерів, я побачив що деякі з них навмисне вибирають таку стратегію спілкування з гравцями – коли самі будують конфлікт, чим тримають гравця в напруженні. Як казав «Сеїч» – жирний кіт щурів не ловить, тільки яйця собі лиже.

ЗМІСТ

Ця книга ще формується, і те що ви прочитали, лише відкриває мій шлях – від радянської хокейної школи до перших років у Канаді. Далі я продовжу розповідати про свій професійний спорт, життя в різних країнах, роки у київському «Соколі», емоції збірної України, а також про рішення піти на війну, про поранення, відновлення, події та людей, які змінили мене. У наступних розділах я відкрию не тільки історії з хокею, а й те, як війна вплинула на моє життя, на моє бачення патріотизму, сили, дружби та відповідальності.

1. Дорога до професійного хокею

Початок шляху в київському «Соколі», атмосфера хокейної школи, перші тренери, характер, який формувався на льоду. Переїзд до Канади та усвідомлення, що талант – лише старт, а не гарантія.

2. За межами України

Північна Америка: адаптація, мовний бар'єр, культурні відмінності. Юніорські клуби CHL, суворий відбір, перші успіхи і поразки. Психологія американського хокею та стиль, який ламає і водночас формує гравця.

3. Європейська кар'єра

Клуби, країни, нові тренери та інший ритм хокею. Контрасти між Сходом і Заходом, різниця в вимогах, побуті та підходах. Життя за межами льоду, переїзди, самотність і досвід, який дає лише дорослий спорт.

4. Повернення додому

Роки в київському «Соколі», чемпіонські сезони, українська хокейна атмосфера. Вболівальники, клуб як громада та складнощі українського спорту, які бачиш тільки зсередини.

5. Збірна та її дух

Шлях до національної збірної України, 134 матчі, чемпіонати світу, кваліфікації Олімпіад. Що означає грати за країну, коли на формі – тризуб, а поруч стоять ті, хто пройшов цей шлях разом із тобою.

6. На життєвому перехресті: війна

Як професійний спортсмен став добровольцем. Рішення піти на фронт, мотивація, зміна реальності. Побратими, історії з передової, момент, коли спорт і життя зливаються в одне – боротьбу за свою країну.

7. Ціна вогню: поранення та повернення до життя

Бойовий епізод, що змінив усе. Тяжке поранення, операції, реабілітація. Фізичні й емоційні випробування. Люди, які допомагали пройти найважчий період.

8. Патріотизм як досвід

Погляд на патріотизм без великих слів. Як хокей, війна і покоління, що виросло між двома епохами, сформували власне розуміння того, що значить бути українцем.

9. Молодим настанови

Поради молодим спортсменам та всім, хто шукає себе. Хокей як школа витривалості, відповідальності й характеру. Життя після спорту, після війни.

10. Хокей в Україні: люди, гроші, історії

Що стоїть за українським хокеєм: меценати, чиновники, інтриги, обмеження бюджетів, боротьба клубів за виживання. Реальні історії про те, як функціонує наш спорт і чому він не став тим, чим міг би стати.

Цей зміст є орієнтиром того, що буде далі, але книга ще пишеться – і кожен, хто хоче, може запропонувати тему, епізод чи задати запитання, яке варто включити у наступні розділи.

За цим посиланням кожен охочий може долучитися до створення цієї книги, задати запитання, запропонувати тему про яку варто написати та зробити передзамовлення: <https://welfare.green/helmet>